

بیش اعتمادی مدیر و بیش نمایی سود

سلاله نصیری پوردری^۱

بهمن بنی‌مهد^۲

حمید احمدزاده^۳

تاریخ پذیرش: ۹۴/۱۰/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۴/۹/۲۷

چکیده

هدف اصلی این پژوهش بررسی ارتباط میان بیش اعتمادی مدیران و بیش نمایی سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. دوره زمانی تحقیق از سال ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۲ مورد بررسی قرار گرفت. مبانی نظری پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها با استفاده از رگرسیون چند متغیره لاجستیک باینری انجام شد. نتایج این پژوهش نشان داد هر چه بیش اعتمادی مدیران افزایش یابد، در آن صورت مدیریت سود از نوع حداکثر سازی سود افزایش می‌یابد. هم‌چنین نتایج بیانگر آن است که رابطه‌ای منفی و معنی‌دار بین نسبت بدهی و اندازه شرکت با مدیریت سود از نوع حداکثر سازی سود وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: بیش نمایی سود، بیش اعتمادی مدیران، رگرسیون لاجستیک.

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

۲- استادیار گروه حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

۳- استادیار گروه حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

۱- مقدمه

بیش اعتمادی یکی از مفاهیم مهم رفتاری در تئوری‌های مالی و روانشناسی است. بیش اعتمادی باعث می‌شود انسان دانش و مهارت خود را بیش از حد و ریسک‌ها را کمتر از حد تخمین زده و احساس کند روی مسائل و رویدادها کنترل دارد در حالی که ممکن است در واقعیت اینگونه نباشد (فلاح شمس لیلستانی و همکاران، ۱۳۸۹). بیش‌نمایی سود نیز یکی از اشکال مدیریت سود و یکی از موضوعات بحث برانگیز و جذاب در پژوهش‌های حسابداری به شمار می‌رود. در تحقیقات اثباتی حسابداری، موضوع مدیریت سود را از دو دیدگاه فرصت طلبانه و کارایی مورد مطالعه و بررسی نموده‌اند. در دیدگاه فرصت طلبانه، انگیزه مدیر، از مدیریت سود و بیش‌نمایی آن حداکثر نمودن منافع شخصی از جمله پاداش می‌باشد. یعقوب نژاد و همکاران (۱۳۹۲) دریافتند مدیریت سود با متغیرهای نسبت بدهی، اندازه شرکت، تغییر مدیریت، بازده دارایی‌ها و سطح مدیریت سود سال قبل رابطه مستقیم دارند. اما در دیدگاه کارایی، مدیریت سود صرفاً برای انگیزه‌ها و منافع شخصی مدیر نیست بلکه مدیر سود را بیش‌نمایی می‌نماید تا ثروت سهامداران حفظ گردد. به عنوان نمونه مدیر برای حفظ ارزش سهام واحد تجاری در بورس اوراق بهادار، سود را مدیریت و بیش‌نمایی می‌کند (اسکات، ۲۰۰۹). نمونه‌ای از تحقیقات در رویکرد کارایی را می‌توان به نتیجه تحقیق آریا و همکاران (۲۰۰۳) اشاره نمود. در این تحقیق آن‌ها نشان دادند مدیریت سود موجب شفافیت بیشتر اطلاعات در سازمان‌های غیر متمرکز می‌شود. در این گونه سازمان‌ها اطلاعات مختلفی میان استفاده‌کنندگان مختلف پخش است. در واقع همه استفاده‌کنندگان، اطلاعاتی به صورت غیرمتمرکز در اختیار دارند. به عقیده آن‌ها در چنین سازمان‌هایی مدیریت سود می‌تواند جریانی

مستمر از اطلاعات را در هر سال ارائه نماید و باعث کاهش عدم تقارن اطلاعاتی میان استفاده‌کنندگان مختلف گردد. تفاوت این پژوهش با پژوهش‌های قبلی آن است که موضوع مدیریت سود را از دیدگاه رفتاری مورد مطالعه قرار داده است. این مقاله نشان می‌دهد بیش‌نمایی سود توسط مدیران در دو دیدگاه فرصت طلبانه و کارایی می‌تواند تحت تاثیر انگیزه رفتاری بیش‌نمایی سود باشد. این موضوعی است که در تحقیقات قبلی به آن اشاره نشده است. مطالعات گذشته درباره بیش‌نمایی سود مدیریت نشان می‌دهد مشخصه رفتاری بیش‌نمایی سود مدیریت می‌تواند ارقام حسابداری نظیر محافظه‌کاری حسابداری و تقسیم سود را تحت تاثیر خود قرار دهد (مشایخ و بهزاد پور، ۱۳۹۳). از این رو، نویسندگان بر آن شدند تا موضوع بیش‌نمایی سود را با فرا اعتمادی مورد مطالعه قرار دهند. این موضوع می‌تواند موجب بازنگری و یا بسط نتایج مطالعات گذشته در زمینه مدیریت سود شود. اهمیت این پژوهش در این است که به دانشجویان، استادان رشته‌های مالی و حسابداری، سرمایه‌گذاران و قانون‌گذاران بازار سرمایه نشان خواهد داد که بیش‌نمایی سود مدیر تا چه اندازه می‌تواند محرک مدیریت سود از نوع بیش‌نمایی شود. از این رو، پرسش اصلی این پژوهش آن است که چه رابطه‌ای میان بیش‌نمایی سود و بیش‌نمایی مدیران در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار وجود دارد. هدف نخست این مقاله آن است تا نشان دهد مشخصه‌های رفتاری مدیر نظیر بیش‌نمایی مدیر می‌تواند بر شاخص‌های حسابداری و مالی تاثیر گذار باشد. هدف دوم این پژوهش نیز آن است تا سازمان بورس اوراق بهادار و سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان را از این موضوع آگاه نماید. انتظار بر آن است تا نتایج این پژوهش بتواند دستاورد و ارزش افزوده علمی به شرح

برای طیف بازده های مورد انتظار در نظر می گیرد

ب) خود ارزیابی مثبت غیر واقع بینانه یا اثر بالاتر از میانگین: در این نوع از بیش اعتمادی افراد مهارت خود را بیش از آنچه هست تخمین می زنند. تحقیقات صورت گرفته نشان می دهد که معمولاً افراد تمایل دارند که دید مثبت غیر واقع بینانه ای از خود و مهارت هایشان داشته باشند بسیاری از انسان ها هنگامی که خود را با گروهی مقایسه می کنند سطح توانایی ها و مهارت هایشان را بالا تر از میانگین سطح توانایی ها و مهارت های سایر اعضای گروه می دانند.

ج) توهم کنترل یا خوش بینی غیر واقع بینانه: باعث می شود انسان احساس کند روی مسائل کنترل داشته یا حداقل می تواند بر آنها تاثیر بگذارد در حالی که ممکن است در واقع این گونه نبوده و احتمال موفقیت خود را بیش از آنچه هست تخمین بزند. مثلاً در بازی تاس افراد هنگام تلاش برای دستیابی به یک شماره بالاتر خیلی قاطعانه تاس را پرتاب می کنند (Skala, 2008).

به بیان دیگر، بیش اعتمادی مدیر یعنی این که مدیر بازده آتی یا جریانات نقدی آتی حاصل از پروژه های شرکت را بیش از حد مورد انتظار پیش بینی نماید. از دیدگاه تئوری، بیش اعتمادی در مدیرانی وجود دارد که ریسک گریز هستند و ریسک های سرمایه گذاری را کمتر از حد تخمین می زنند. این دسته از مدیران در پروژه های ریسک پذیر سرمایه گذاری می کنند تا بازده بیشتری از سرمایه گذاری کسب کنند. یعنی آن چه که مدیران را به کسب سود بیشتر و در نتیجه پاداش بیشتر بر می انگیزاند، بیش اعتمادی

زیر داشته باشد. اول این که نتایج این مقاله می تواند موجب بسط مبانی نظری متون مرتبط با حسابداری و مالیه رفتاری گردد. دوم این که شواهد پژوهش نشان خواهد داد که مدیران بیش اعتماد در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، توانایی این را خواهند داشت تا ارقام حسابداری را دستکاری نمایند. این موضوع به عنوان یک دستاورد علمی می تواند اطلاعات سودمندی را در اختیار سرمایه گذاران بالقوه و بالفعل و هم چنین قانون گذران در حوزه بازار سرمایه قرار دهد. سوم این که نتایج پژوهش می تواند ایده های جدیدی برای انجام پژوهش های جدید در حوزه حسابداری و مالیه رفتاری، پیشنهاد نماید.

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

بر اساس تئوری پله های ترقی^۱، تجربیات، ارزش ها و شخصیت مدیران بر تصمیم گیری آن ها تاثیرگذار است. از این رو، تصمیم گیری مدیران در شرایط مختلف، متفاوت است (Hambrick and Mason, 1984). یکی از ویژگی های شخصیتی مدیران، ویژگی بیش اعتمادی است. بیش اعتمادی از دهه ۱۹۶۰ وارد متون روانشناسی شده است. اما این مفهوم در تحقیقات رشته های اقتصاد و امور مالی در دهه ۱۹۹۰ و ۲۰۰۰ گسترش یافته است انواع بیش اعتمادی را می توان به شرح زیر دسته بندی نمود:

الف) درجه بندی غلط: رایج ترین نوع بیش اعتمادی در متون و مباحث مالی است که گاهی از آن به بیش اعتمادی در پیش بینی نام برده می شود و در آن معمولاً افراد دقت دانش خود را بیشتر و ریسک و واریانس متغیرهای تصادفی را کمتر از آنچه هست تخمین می زنند. مثلاً هنگام برآورد ارزش یک سهم انحراف بسیار پایینی را

دادند که رابطه ای مثبت میان این دو متغیر وجود دارد. آن‌ها دریافته‌اند که این رابطه قبل و بعد از اجرای قانون SOX وجود داشته و این قانون نتوانسته است این رابطه را محدود نماید. به عقیده آن‌ها، بیش اعتمادی مدیر، عامل مهمی در ارزیابی ریسک حسابرسی می‌باشد. در این راستا، دوئل‌من و همکاران^۶ (۲۰۱۵) عقیده دارند اگر حسابرسان دریابند که در مدیران شرکت مورد رسیدگی تمایلات بیش اعتمادی وجود دارد، در آن صورت وقت بیشتری برای حسابرسی صرف می‌کنند و در نتیجه خواهان حق الزحمه حسابرسی بیشتری هستند. هم چنین بر عکس، نشان دادند مدیران بیش اعتماد تمایل کمتری به رسیدگی های حسابرس دارند و برای پرداخت حق الزحمه کمتر، حسابرسان متخصص صنعت را به عنوان حسابرس انتخاب نمی‌کنند.

بیش اعتمادی منجر به تحریف تصمیمات و نتایج مالی خواهد شد (Huang et al., 2011). ریبار و یانگ^۷ (۲۰۱۱) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که بیش اعتمادی مدیر منجر به افزایش اقلام تعهدی افزایشده سود می‌شود و این موضوع موجب بیش نمایی سود به منظور رسیدن به نتایج مطلوب خواهد شد. حبیب و همکاران (۲۰۱۲) تاثیر بیش اعتمادی مدیر را بر استراتژی های مدیریت سود بررسی کردند. آن‌ها دریافته‌اند که مدیران بیش اعتماد در مقابل سایر مدیران، از روش های مدیریت سود واقعی برای دستکاری در سود استفاده می‌کنند. آن‌ها هم چنین نشان دادند که مدیران بیش اعتماد در دوره های بحران مالی از مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی کمتر استفاده می‌کنند و در عوض از مدیریت سود واقعی برای بیش نمایی سود استفاده می‌کنند. در پژوهش دیگر، نشان داده شد که دو ویژگی ریسک

مدیریت است. بیش اعتمادی به عنوان یک عامل رفتاری، می‌تواند یک عامل مهم در بیش نمایی سود باشد. احمد و دوئل‌من^۲ (۲۰۱۳) نشان دادند مدیران بیش اعتماد تمایل کمتری به استفاده از رویه های محافظه کارانه حسابداری دارند. آن‌ها دریافته‌اند مدیران ریسک گریز و بیش اعتماد بازده آتی را بیش از حد مورد انتظار و مغایر با معیارهای محافظه کارانه حسابداری پیش بینی می‌کنند. پژوهشگران در پژوهش دیگری رابطه میان مدیریت سود و بیش اعتمادی مدیر را در صنعت بیمه در امریکا مورد مطالعه قرار دادند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد رابطه ای مثبت میان بیش اعتمادی و بیش نمایی سود وجود دارد (Berry-Stolzle et al., 2015). بومن^۳ (۲۰۱۵) دریافت مدیران خوش بین بیشتر از سایر مدیران، سود را هموارسازی می‌کنند. او هم چنین نشان داد سودی که توسط مدیران خوش بین اعلام می‌شود با سودی که تحلیل گران مالی انتظار آن را دارند تقریباً یکسان است. مورفی^۴ (۲۰۱۲) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که بیش اعتمادی مدیر ممکن است رویه های حسابداری غیر محافظه کارانه و خوش بینانه درباره تصمیمات و قضاوت های گزارشگری مالی را ایجاد نمایند. در تحقیقی دیگر، پژوهشگران معتقدند رابطه ای مستقیم میان بیش اعتمادی مدیر و رفتار های مربوط به به دستکاری در سود و احتمال وقوع تقلب در صورت های مالی وجود دارد (Schrand and Zechman, 2012). هک بارث (۲۰۰۸) نشان دادند مدیران بیش اعتماد بیشتر از سایر مدیران از بدهی در تامین مالی شرکت استفاده می‌کنند. پرزلی و ابوت^۵ (۲۰۱۳) در پژوهشی درباره بیش اعتمادی و تجدید ارائه صورت های مالی نشان

دارد؛ به گونه ای که مدیران بیش اعتماد تقسیم سود کمتری دارند. همچنین آن ها دریافتند با افزایش جریان های نقدی عملیاتی، مدیر بیش اعتماد جریانهای نقدی عملیاتی آتی بالاتری را برآورد می کند و سود تقسیمی بیشتری را می پردازد. از سوی دیگر، جدا از اینکه مدیر بیش اعتماد باشد یا منطقی، مدیر شرکت با فرصتهای رشد بالاتر سود تقسیمی کمتری پرداخت می نماید. رامشه و ملانظری (۱۳۹۳) در بررسی رابطه میان محافظه کاری حسابداری و بیش اطمینانی مدیر نشان دادند که رابطه ای منفی و معنی دار میان بیش اطمینانی و محافظه کاری شرطی و محافظه کاری غیر شرطی وجود دارد. آن ها هم چنین دریافتند نظارت خارجی موجب کاهش رابطه منفی میان بیش اعتمادی و محافظه کاری شرطی می شود اما این کاهش میان محافظه کاری غیر شرطی و بیش اعتمادی وجود ندارد.

۳- روش شناسی پژوهش

جامعه آماری مورد بررسی در این پژوهش شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سالهای ۱۳۸۲ الی ۱۳۹۲ است. این نمونه شامل شرکت هایی است که از شرایط زیر برخوردار باشند:

- (۱) تا ابتدای سال ۱۳۸۲ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند.
- (۲) شرکت سرمایه گذاری و واسطه گری مالی نباشند.
- (۳) شرکتهایی که پایان سال مالی آنها ۲۹ اسفند ماه هر سال باشد.
- (۴) شرکت هایی که در دوره مورد بررسی توقف معامله نداشته باشند.
- (۵) شرکت هایی که داده های آنها در دوره مورد بررسی در دسترس باشد.

پذیری و بیش اعتمادی مدیر روی انتخاب رویه های حسابداری تاثیر گذار است (Ge et al. 2011).

دشموک و همکاران^۸ (۲۰۱۳) اظهار داشتند مدیران بیش اعتمادی که معتقدند شرکت کمتر از ارزش واقعی خود تخمین زده شده است، تأمین مالی خارجی هزینه هنگفتی خواهد داشت. این مدیران نسبت به مدیران منطقی سود کمتری تقسیم می کنند تا برای نیازهای سرمایه ای آتی، منابع مالی بیشتری انباشته کنند. اکتاس و همکاران^۹ (۲۰۱۵) در پژوهش خود بیان کردند که ویژگی های رفتاری مانند بیش اعتمادی مدیریتی نیز باید در هنگام بررسی سیاست های نقدی مورد توجه قرار بگیرد. آنان همچنین عنوان کردند که بیش اعتمادی مدیریتی برای شرکتهایی که شرایط قابل اطمینانی دارند، می تواند سودمندتر باشد. این امر به ویژه برای آن شرکت هایی که در حال انجام پروژه های ریسک دار هستند، مهم می باشد. چن و همکاران^{۱۰} (۲۰۱۳) رابطه بین بیش اعتمادی مدیران و چسبندگی هزینه را مورد بررسی قرار دادند. در این تحقیق بیش اعتمادی بعنوان یک عامل رفتاری برای چسبندگی هزینه تعریف شده است. آنها دریافتند که چسبندگی هزینه باعث افزایش درجه بیش اعتمادی در مدیران می شود. چرا که مدیران بیش اعتماد تمایل دارند منابع شرکت را بیش از اندازه نگهداری کنند و بر این باورند که این عمل باعث سود بیشتر برای سهامداران می شود.

طهرانی (۱۳۸۵) به بررسی رابطه اعتماد بیش از حد سرمایه گذاران انفرادی و حجم مبادلات آن ها در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است. او بیان می کند که بر اساس تئوری اعتماد بیش از حد هرچقدر اعتماد بیش از حد سرمایه گذاران بالاتر باشد، حجم مبادلات بیشتر است. مشایخ و بهزاد پور (۱۳۹۳) نشان دادند میان بیش اعتمادی مدیران و تقسیم سود شرکت ارتباط منفی و معناداری وجود

ROA: بازده دارایی‌ها (که حاصل تقسیم سود خالص «NI» بر کل دارایی‌های شرکت می‌باشد).

ε: معرف خطای مدل که همان ارقام تعهدی اختیاری است. مقادیر مثبت ارقام تعهدی اختیاری (مدیریت سود)، با مقدار یک و مقادیر منفی آن با مقدار صفر نشان داده می‌شود. علت آن که مقادیر مثبت شاخص مدیریت سود در نظر گرفته شده است، آن است که مدیران بیش اعتماد و ریسک‌پذیر، معمولاً سود را بیش‌نمایی می‌کنند.

همه متغیرها بر جمع دارایی‌ها تقسیم شده‌اند. بیش‌اعتمادی مدیر متغیر مستقل و متغیرهای نسبت‌بدهی، اندازه شرکت و جریان نقد عملیاتی از جمله متغیرهای کنترل در این تحقیق هستند. در ادامه چگونگی اندازه‌گیری این متغیرها توضیح داده می‌شود:

بیش‌اعتمادی مدیر: این متغیر براساس مدل زیر اندازه‌گیری می‌شود:

$$TAG = a_0 + a_1SG + \varepsilon_i$$

که در آن:

TAG: رشد جمع دارایی‌های سال جاری در مقایسه

با سال قبل در هر شرکت

SG: رشد فروش سال جاری نسبت به سال قبل در

هر شرکت

ε_i: خطای مدل که نشان‌دهنده بیش‌اعتمادی مدیر می‌باشد.

برای همگن شدن داده‌ها در سطح همه شرکت‌ها، متغیرهای مدل بر جمع دارایی‌ها تقسیم شده است. این مدل توسط احمد و دوئلمن^{۱۱} (۲۰۱۳) برای اندازه‌گیری بیش‌اعتمادی مدیر ارائه شده است. مبانی نظری این مدل بر این پایه استوار است که رشد دارایی‌ها باید تابعی از رشد فروش باشد، آن‌بخش از رشد دارایی‌ها که تابعی از فروش

با در نظر گرفتن تمامی شرایط ذکر شده در بالا در دوره زمانی ۱۳۸۲ الی ۱۳۹۲ تعداد ۹۱۵ سال-شرکت شرایط فوق‌را دارا بوده و از میان جامعه آماری فوق تعداد ۹۲ شرکت به روش تصادفی ساده از صنایع مختلف انتخاب شد. صورتهای مالی شرکت‌های فوق از پایگاه اطلاعاتی بورس اوراق بهادار تهران اخذ شده است. این پژوهش از آن جهت که از منابع و صورتهای مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس استفاده می‌کند از جمله تحقیقات کتابخانه‌ای می‌باشد. این پژوهش از نظر هدف، تحقیقی کاربردی است و رویکردی قیاسی-استقرایی دارد و در میان انواع تحقیقات همبستگی جزو تحلیل‌های رگرسیونی با استفاده از رگرسیون لجستیک باینری می‌باشد و از حیث چگونگی مسائل مورد مطالعه و گردآوری اطلاعات از جمله تحقیقات توصیفی-مشاهده‌ای از نوع همبستگی می‌باشد که ارتباط بین متغیرها مورد بررسی قرار می‌گیرد و از نظر ماهیت داده‌ها، تحقیق کمی می‌باشد.

۴- متغیرهای پژوهش و نحوه اندازه‌گیری آن

متغیر وابسته در این پژوهش، مقادیر مثبت مدیریت سود می‌باشد. در این پژوهش بر اساس مدل کوتاری، ارقام تعهدی اختیاری (شاخص مدیریت سود) محاسبه می‌شود.

$$\frac{TAC_{i,t}}{A_{i,t-1}} = a_0 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + a_1 \left(\frac{\Delta REV - \Delta REC}{A_{i,t-1}} \right) + a_2 \left(\frac{PPE}{A_{i,t-1}} \right) + a_3 ROA + \varepsilon_i$$

که در آن:

TAC: کل ارقام تعهدی سرمایه در گردش می‌باشد.

A: کل دارایی‌های شرکت در ابتدای سال

ΔREV: تغییر در درآمد فروش

ΔREC: تغییر در حساب‌های دریافتنی

PPE: جمع دارایی‌های ثابت

برابر هستند. هم چنین میانگین جریان نقد عملیاتی در مقایسه با میانگین نسبت بدهی به صورت با اهمیتی کمتر است.

۶-۲- آزمون فرضیه

نتایج آزمون فرضیه در جدول شماره ۲ آورده شده است. با توجه به این جدول مقدار سطح معنی داری بیش اعتمادی مدیر برابر ۲/۹ درصد یعنی کمتر از ۵ درصد است. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد، بین متغیر مستقل یعنی بیش اعتمادی مدیر و بیش نمایی سود از طریق مدیریت سود رابطه معنی دار وجود دارد. هم چنین نتایج نشان می‌دهد مقدار سطح معنی داری متغیرهای نسبت بدهی و اندازه شرکت کمتر از ۵ درصد است. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد، بین این متغیرها و بیش نمایی سود از طریق مدیریت سود رابطه معنی دار و منفی وجود دارد. اما مقدار سطح معنی داری جریان نقد عملیاتی برابر ۵۶/۲ درصد یعنی بیشتر از ۵ درصد است. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد، بین متغیر جریان نقد عملیاتی و بیش نمایی سود از طریق مدیریت سود رابطه معنی دار وجود ندارد. هم چنین نتایج این جدول بیانگر آن است که مقدار اماره کای دو برابر ۸۳/۶۲۲ و سطح معنی داری آن نیز برابر صفر است. درصد پیش بینی مدل رگرسیون لاجستیک باینری بیش از ۵۰ درصد و برابر ۶۵/۷ درصد است. ضریب تعیین مدل نیز برابر ۱۱/۷ درصد می‌باشد.

نیست، ناشی از رفتار متهورانه و ریسک پذیری مدیر می‌باشد که در مقادیر خطای مدل قرار می‌گیرد.

جریان نقد عملیاتی: عبارت است از نسبت خالص جریان ورودی و خروجی نقد حاصل از عملیات به جمع دارایی‌ها

نسبت بدهی: عبارت است از نسبت جمع بدهی به جمع دارایی‌ها

اندازه شرکت: یک متغیر نسبی است که اندازه و بزرگی شرکت را نشان می‌دهد. این متغیر بر اساس لگاریتم طبیعی فروش هر شرکت در هر سال اندازه گیری می‌شود.

۵- فرضیه پژوهش

با توجه به مبانی نظری تحقیق و اهداف تحقیق، فرضیه این پژوهش به شرح زیر تدوین می‌شود. میان بیش اعتمادی مدیر و بیش نمایی سود از طریق مدیریت سود رابطه معنی دار وجود دارد.

۶- نتایج پژوهش

۶-۱- آمار توصیفی

آماره توصیفی متغیرهای تحقیق به شرح جدول شماره ۱ می‌باشد. این جدول نشان می‌دهد که میانگین مدیریت سود و بیش اعتمادی مدیر به هم نزدیک است. اما انحراف معیار آن‌ها با هم تفاوت با اهمیت دارند. هم چنین این جدول نشان می‌دهد رشد فروش و رشد دارایی‌ها دارای میانگین تقریباً

جدول شماره ۱- آماره های توصیفی تحقیق

شرح	بیش اعتمادی مدیر	نسبت بدهی	اندازه شرکت	رشد دارایی	رشد فروش	جریان نقد عملیاتی	مدیریت سود
میانگین	۰/۰۰۰۰	۰/۶۳۰۲	۱۳/۴۳۲۸	۰/۲۳۹۲	۰/۲۴۸۳	۰/۱۶۵۱	۰/۰۰۰۰
میانه	-۰/۰۸۴۸	۰/۶۲۴۳	۱۳/۱۹۳۳	۰/۱۵۰۵	۰/۱۷۰۴	۰/۱۱۹۸	۰/۰۰۶۳
انحراف معیار	۱/۴۱۲۳	۰/۲۹۹۶	۱/۴۷۳۲	۱/۴۰۷۵	۰/۷۰۷۵	۰/۵۲۵۱	۰/۱۶۴۵

جدول شماره ۲- آزمون فرضیه

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره والد	درجه آزادی	سطح معنی داری	ضرایب مورد انتظار
عرض از مبدا	۳/۰۶۸	۰/۸۸۵	۱۲/۰۰۴	۱	۰/۰۰۱	۲۱/۴۸۸
بیش اعتمادی	۰/۵۶۸	۰/۲۶۱	۴/۷۴۶	۱	۰/۰۲۹	۱/۷۶۶
نسبت بدهی	-۱/۹۳۴	۰/۴۲۳	۲۰/۸۶۷	۱	۰/۰۰۰	۰/۱۴۵
اندازه شرکت	-۰/۱۴۰	۰/۰۶۰	۵/۵۵۳	۱	۰/۰۱۸	۰/۸۶۹
جریان نقد عملیاتی	-۰/۱۶۴	۰/۲۸۴	۰/۳۳۶	۱	۰/۵۶۲	۰/۸۴۸
آماره کای دو	۸۳/۶۲۲				۰/۰۰۰	
ضریب تبیین	۰/۱۱۷	درصد پیش بینی مدل	۶۵/۷			
اثرات سال و صنعت لحاظ شده است						

۳-۶- هم خطی میان متغیرهای مستقل مدل

معمولاً هم حرکتی و یا هم خطی میان متغیرهای مستقل وجود دارد. اما اگر این هم خطی زیاد باشد، مدل مناسب نخواهد بود. یکی از روشهای آزمون هم خطی محاسبه ماتریس همبستگی است. در این

ماتریس ضریب همبستگی بین هر زوج از متغیرهای مستقل محاسبه می شود. میزان نوسانات هم خطی میان متغیرهای مستقل مدل در جدول شماره ۳ آورده شده است. این جدول نشان می دهد که هر زوج از متغیرهای مستقل دارای هم خطی حاد نیستند.

جدول شماره ۳- خودهمبستگی میان متغیرهای مستقل

جریان نقد عملیاتی	اندازه شرکت	نسبت بدهی	بیش اعتمادی	ضریب همبستگی	بیش اعتمادی
-۰/۰۳۴	۰/۰۰۹	-۰/۰۵۲	۱	ضریب همبستگی	بیش اعتمادی
۰/۳۰۷	۰/۷۸۹	۰/۱۱۵		سطح معنی داری	
۰/۳۹۲	-۰/۱۰۱	۱		ضریب همبستگی	نسبت بدهی
۰/۰۰۰	۰/۰۰۲			سطح معنی داری	
-۰/۱۰۰	۱			ضریب همبستگی	اندازه شرکت
۰/۰۰۲				سطح معنی داری	
۱				ضریب همبستگی	جریان نقد عملیاتی
				سطح معنی داری	

۷- نتیجه گیری و بحث

این پژوهش ارتباط میان بیش اعتمادی مدیر و بیش نمایی سود که از طریق مدل های مدیریت سود قابل اندازه گیری است، مورد مطالعه قرار می دهد. بیش اعتمادی در مدیران ریسک گریز وجود دارد که ریسک های سرمایه گذاری را کمتر از حد تخمین می زنند. این دسته از مدیران در پروژه های ریسک

پذیر سرمایه گذاری می کنند تا بازده بیشتری از سرمایه گذاری کسب کنند. یعنی آن چه که مدیران را به کسب سود بیشتر و در نتیجه پاداش بیشتر بر می انگیزاند، بیش اعتمادی مدیریت است. از این رو می توان بیش اعتمادی به عنوان یک عامل رفتاری را یک عامل مهم در بیش نمایی سود دانست.

نتایج این پژوهش نشان داد میان بیش اعتمادی مدیر و بیش نمایی سود رابطه ای مثبت و معنی دار وجود دارد. به بیان دیگر هر چه سطح بیش اعتمادی در مدیران افزایش یابد، مدیریت سود از نوع حداکثر سازی آن نیز افزایش می یابد. این موضوع با نتایج تحقیق احمد و دوئل من (۲۰۱۳) و ریبار و یانگ (۲۰۱۱) و بری استولز (۲۰۱۵) مطابقت دارد. نتایج این محققین بر این نکته تاکید دارد که بیش اعتمادی مدیر عاملی در استفاده از رویه های غیر محافظه کارانه و افزایش سود است. شواهد تحقیق حاضر تایید می نماید متغیری که باعث ایجا انگیزه در مدیر برای افزایش سود و در نتیجه افزایش پاداش او می شود یک متغیر رفتاری به نام بیش اعتمادی است. این موضوع اهمیت تحقیقات رفتاری در تفسیر نتایج تحقیقات اثباتی را بیش از پیش نمایان می سازد. تحقیقات رفتاری حسابداری در سطح خرد و بر رفتار مدیران و سرمایه گذاران تمرکز و توجه دارند. از این رو نتایج این تحقیق می تواند، اطلاعات و دانش ارزشمندی درباره اینکه تهیه کنندگان صورت های مالی یعنی مدیران چگونه و با چه انگیزه ای اطلاعات تهیه می کنند در اختیار ما قرار دهد. از این دانش و آگاهی به عنوان یک دستاورد علمی می تواند اطلاعات سودمندی را در اختیار حسابرسان، سرمایه گذاران بالقوه و بالفعل و هم چنین قانون گذران در حوزه بازار سرمایه قرار دهد. همچنین سایر یافته های این پژوهش نشان داد رابطه ای منفی و معنی دار میان متغیرهای نسبت بدهی و اندازه شرکت، با مدیریت سود از نوع حداکثر سازی سود وجود دارد. به عبارت دیگر هر چه اندازه شرکت ها بزرگتر باشد و همچنین نسبت بدهی شرکت ها افزایش یابد، مدیریت سود از نوع بیش نمایی کاهش می یابد. شواهد این پژوهش میان جریان نقد عملیاتی و مدیریت سود، رابطه ای معنی دار را تایید نمی نماید. در نهایت این شواهد

تحقیق نشان دهنده آن است عملکرد و سودآوری یک شرکت تنها تحت تأثیر عوامل فیزیکی مانند اندازه شرکت و نسبت بدهی نیست، بلکه عوامل رفتاری نظیر رفتار ریسک پذیری مدیر (بیش اعتمادی مدیر) نیز بر سودآوری تأثیرگذار است و باید به این عوامل نیز توجه شود.

فهرست منابع

- * بنی مهد، بهمن، نیکومرام، هاشم، ۱۳۸۸، "تئوری حسابداری (مقدمه ای بر تئوریهای توصیفی)"، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات
- * رامشه، منیژه، ملانظری، مهناز، ۱۳۹۳، "بیش اطمینانی مدیریت و محافظه کاری حسابداری"، دانش حسابداری، شماره ۱۶، صص ۵۵ - ۷۹
- * شمس لیالستانی، فلاح، قالیباف اصل، حسن و سرابی نوبخت، سمیرا، ۱۳۸۹، "بررسی اثر تجربه بر ریسک پذیری، بیش اطمینانی و رفتار توده وار"، فصلنامه بورس اوراق بهادار، سال سوم، شماره ۱۲، صص ۲۵-۴۲
- * طهرانی، اشرف، ۱۳۸۵، "بررسی رابطه اعتماد بیش از حد سرمایه گذاران انفرادی و حجم مبادلات آنها"، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت مالی، دانشکده مدیریت، در بورس اوراق بهادار تهران دانشگاه تهران
- * مشایخ شهناز، بهزادپور سمیرا، ۱۳۹۳، "تأثیر بیش اطمینانی مدیران بر سیاست تقسیم سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۱، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۳، صص ۴۸۵-۵۰۴
- * یعقوب نژاد احمد، بنی مهد بهمن، شکری اعظم، ۱۳۹۱، "ارائه الگو برای اندازه گیری مدیریت

- reflection of its top managers. *Academy of Management Review*, 9(2), 193–206.
- * Ho, P, Huang, Ch, Lin, Ch, Yen, J, "CEO overconfidence and financial crisis: Evidence from bank lending and leverage", 2015, Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2656520>
 - * Hope, T. and Hope, J. (1996). *Transforming the Bottom Line*, 2nd Ed. Boston, Harvard
 - * Hribar, P., & Yang, H. (2010). "CEO overconfidence, managerial earnings forecasts, and earnings management". Working paper. University of Iowa and Cornell University.
 - * Huang, W., Jiang, F., Liu, Z., & Zhang, M. (2011). "Agency cost, top executives' overconfidence, and investment-cash flow sensitivity—Evidence from listed companies in China". *Pacific Basin Finance Journal*, 19(3), 261–277.
 - * Malmendier, U., and G. Tate, 2005, "CEO Overconfidence and Corporate Investment", *Journal of Finance*, 60(6): 2661-2700.
 - * Murphy, M. (2012). Nell Minow says governance has a long way to go. *WSJ.com*. June 26. <http://blogs.wsj.com/cfo/2012/06/26/nell-minow-says-governance-has-a-longways-to-go/>
 - * Presley, T.J. Abbott L.J. (2013) AIA submission: CEO overconfidence and the incidence of financial restatement, *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting* 29 PP.74–84
 - * Schrand, C., & Zechman, S. (2012). Executive overconfidence and the slippery slope to fraud. *Journal of Accounting and Economics*, 53(1–2), 311–329.
 - * Scott, William. *Financial Accounting Theory*, Printice Hall, PP.402 – 431
 - * Skala, D. (2008). Overconfidence in psychology and finance—An interdisciplinary literature review. *Bank i Kredyt*, 33–50.
 - * Xiaoling Chen, Clara., Gores, Timo., Nasev, Julia. (2013). "Managerial Overconfidence and Cost Stickiness", Available at: <http://ssrn.com/abstract=2208622>
- سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس
اوراق بهادار تهران"، حسابداری مدیریت: بهار
۱۳۹۱، دوره ۵، شماره ۱۲، صص ۱۶–۱
- * Aktas, N, Louca, CH, Petmezas, D, "Is Cash More Valuable in the Hands of Overconfident CEOs?", 2015, Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2692324>
 - * Ahmed, A. S., and S. Duellman, 2013, Managerial Overconfidence and Accounting Conservatism, *Journal of Accounting Research*, 51(1): 1-30.
 - * Arya, A. J. Glover and S. Sunder, (2003), "Are Unmanaged Earnings Always Better for Shareholders?", *Accounting Horizons* (supplement), PP.111-116.
 - * Berry-Stölzle, T.R., Eastman, E.M., and Xu, J., (2015) Managerial Overconfidence and Earnings Management, Working paper, http://www.wriec.net/wp-content/uploads/2015/07/1J1_Berry-St%C3%B6lzle.pdf
 - * Bouwman, C.H., (2015) Managerial Optimism and Earnings Smoothing, *Journal of Banking & Finance*, <http://dx.doi.org/10.1016/j.jbankfin.2013.12.019>, PP.1-51
 - * Deshmukh, Sanjay., M. Goel, Anand., M. Howe, Keith., "CEO overconfidence and dividend policy", *Journal of Financial Intermediation*, 2013, PP 440-463.
 - * Duellman, S, Hurwitz, H, and Sun, Y., (2015) Managerial overconfidence and audit fees, *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, Volume 11, Issue 2, PP. 148–165
 - * Ge, W., Matsumoto, D., & Zhang, J. L. (2011). Do CFOs have style? An empirical investigation of the effect of individual CFOs on accounting practices. *Contemporary Accounting Research*, 28(4), 1141–1179.
 - * Habib, A., Sun, J., Cahan, S., & Hossain, M. (2012). Managerial overconfidence, earnings management and the global financial crisis. Working paper. AUT University, University of Windsor University of Auckland, and Curtin Business School.
 - * Hackbarth, D. (2008). Managerial traits and capital structure decisions. Berkley: University of California (ATT 3105232 <http://ssrn.com/abstract=362740>)
 - * Hambrick, D. C., & Mason, P. A. (1984). Upper echelons: The organization as a

- ¹ Upper Echelones Theory
- ² Ahmed and Duellman
- ³ Bouwman
- ⁴ Murphy
- ⁵ Presley and Abbott
- ⁶ Duellman et al.
- ⁷ Hribar and Yang
- ⁸ Deshmukh et al.
- ⁹ Aktas et al.
- ¹⁰ Xiaoling Chen et al.
- ¹¹ Ahmed & Duellman